

کالج تربیت تکنسین کلمبو

Colombo Plan Staff College

پیشینه کالج تربیت تکنسین کلمبو به طرح کلمبو با هدف ایجاد پایه‌هایی برای اقتصادی مدرن و پایدار در کشورهای آسیا و اقیانوسیه و با الگوبرداری از کشورهای توسعه‌یافته غربی برمی‌گردد. ضرورت وجودی طرح کلمبو و کشورهای عضو این طرح اهداف اصلی این طرح را آشکار می‌کند و زمینه‌ای برای واکاوی ساختار سازمانی آموزش‌های کالج و آموزش تکنسین در کشورهای عضو برنامه کلمبو است.

طرح کلمبو، که در ۱۹۵۰ م تنظیم شد، از جمله قدیمی‌ترین مؤسسات همکاری‌های اقتصادی است (Chandrakant, ۱۹۷۶). این طرح که نخست، هیئت استرالیایی آن را پیشنهاد کرد، سه حوزه اصلی را مورد بحث قرار می‌دهد. نخست، امکان اخذ وام از بانک بین‌المللی باسازاری و توسعه، برای کمک به کشورهای در حال توسعه؛ این حوزه جهت دریافت اعتبار لازم برای تأمین مالی کالاها و مشوق‌های تولید در نظر گرفته شد. دوم، ارائه مشاوره‌های فنی و دانش‌مدیریتی که در نتیجه آن دولت‌ها بتوانند، نقشه‌های خود را برای توسعه تولید، تهیه و اجرا کنند. تحقق این کار منوط به ایجاد پیوند و همکاری میان کشورهای عضو برای کمک به پیشرفت فناوری، تدوین توافق‌نامه‌های دوجانبه و سرمایه‌گذاری کشورهای مشترک‌المنافع بود. سوم، مساعدت در رابطه با برنامه‌های توسعه سرمایه؛ به‌منظور سازماندهی و اجرای توافق‌نامه‌های دوجانبه، هیئت استرالیایی پیشنهاد ایجاد «کمیته مشورتی مشترک‌المنافع جنوب و جنوب شرقی آسیا» را ارائه داد (Auletta, ۲۰۰۰). به‌این ترتیب طرح کلمبو، که برای توسعه اقتصادی و اجتماعی و همکاری‌های مشترک در آسیا و اقیانوسیه پیش‌بینی شده بود، به‌دنبال برگزاری کنفرانس کشورهای مشترک‌المنافع در کلمبو پایتخت کشور سیلان (سری‌لانکای امروزی) در ۱۹۵۱ م راه‌اندازی شد (The Colombo Plan, N.D).

این طرح دو هدف اساسی را سرلوحه کار خود قرار داد: نخست، برنامه توسعه و رشد سرمایه که سرمایه‌گذاری عمومی در پروژه‌هایی زیربنایی در زمینه کشاورزی، نیرو و

ارتباطات را دربر می‌گرفت. دوم، طرح همکاری‌های فنی که تجهیزات فنی و نیاز متخصصان فنی و آموزش دانشجویان در کشورهای عضو را فراهم می‌کرد (Auletta, ۲۰۰۰). در اصل، هدف طرح کلمبو نظارت بر آسیا به‌منظور ایجاد پایه‌هایی برای اقتصادی مدرن و پایدار و الگوبرداری از کشورهای مدرن غربی بود. این برنامه، توسعه‌نیافتگی آسیا را به‌منزله مشکلی که نیاز به یک راه‌حل علمی غیرسیاسی و اصلاحات اجتماعی دارد، ارائه داد (Oakman, ۲۰۱۰: ۸۸). بنابراین، در راستای رسیدن به اقتصاد مدرن، نیاز به بهبود کیفیت آموزش‌های عملی و تربیت متخصصان محسوس بود. در پاسخ به نیاز به بهبود کیفیت آموزش عملی تکنسین‌ها، دولت‌های عضو طرح کلمبو، توصیه‌هایی را در ۱۹۶۹ م در سنگاپور ارائه دادند که به موجب آن مرکز منطقه‌ای برای آموزش مربی تکنسین ایجاد شود. متعاقب آن، پس از بحث و تبادل نظر در بیست‌وسومین نشست کمیته مشورتی در دسامبر ۱۹۷۳ م در ولینگتون نیوزلند، تأسیس یک مرکز منطقه‌ای با هدف ارتقاء کیفیت آموزش عملی تکنسین‌ها در کشورهای عضو طرح کلمبو مورد توافق قرار گرفت، که پیامد آن تأسیس کالج تربیت تکنسین کلمبو برای تربیت تکنسین بود. سازگار با نیازهای به‌سرعت در حال تغییر کشورهای عضو، کالج از مرکزی منطقه‌ای برای آموزش عملی تکنسین‌ها به یک مرکز عالی برای توسعه منابع انسانی از طریق آموزش عملی فنی و حرفه‌ای تکامل یافته است (Colombo Plan Staff College. N.D). همچنین، در جلسات اولیه کمیته مشورتی، برنامه‌هایی برای تقویت نقش هماهنگ‌کننده کشورهای عضو، ایجاد سازوکاری مدیریتی و اداری برای ارائه کمک‌های لازم در چارچوب توافقات دوجانبه تهیه شد (Auletta, ۲۰۰۰).

در جریان گفت‌وگو درباره سیاست‌های مالی، اصلاحات بهداشتی و فقدان فناوری و تخصص در این برنامه، این فرضیه اصلی مطرح شد که علاوه بر عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و اجتماعی پیشرفت را در کشورهای آسیایی به تأخیر انداخته و ملت‌ها را در معرض ظهور انقلاب‌ها قرار می‌دهد (Oakman, ۲۰۱۰: ۸۹). از این رو توجه به عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز در طرح کلمبو مورد توجه قرار گرفت و در ۱۹۷۷ نام طرح کلمبو به «طرح کلمبو برای

توسعه اقتصادی و اجتماعی تعاونی در آسیا و اقیانوسیه»
تغییر یافت (The Colombo Plan, N.D).

ضرورت وجودی طرح کلمبو برای کشورهای توسعه یافته

در سال‌های اخیر، مفهوم «توسعه» دو بُعد جدید به دست آورده است. نخست، به طور تقریبی دوسوم جهان مراحل گوناگون توسعه را طی می‌کند. تمام این کشورها، که قرن‌ها تحت استعمار بیگانه بوده‌اند، امروز مستقل هستند و برای تصمیم‌گیری درباره سرنوشت خود آزاد هستند. صرف‌نظر از ایدئولوژی‌های اجتماعی و سیاسی آنها، این کشورها به‌گونه‌ای حیرت‌آور مشغول تهیه غذای بهتر و بیشتر به میلیون‌ها نفر از مردم، سلامتی بهتر، مسکن و آموزش بیشتر هستند که همه اینها در نهایت منجر به بهبود کیفیت زندگی می‌شود. البته موفقیت این تلاش‌ها به ثبات آینده جهان بستگی دارد. دوم، جهان در سال‌های گذشته شاهد پیشرفت عظیمی در علم و فناوری بوده است؛ مزایای این پیشرفت فقط به کشورهای به اصطلاح ثروتمند محدود نمی‌شود. آنها به‌طور مساوی در دسترس سایر کشورهای جهان هستند. اما تنها وجود علم و فناوری سبب نمی‌شود، توسعه به‌طور خودکار رخ دهد. اگر خواستار ورود علم و فناوری در فرایندهای تولیدی باشیم، افراد باید آموزش ببینند، تا این علم را در عرصه‌های گسترده به کار گیرند. این ابعاد جدید ملت‌های جهان را به همکاری واداشته است، تا دانش، مهارت‌ها و منابع دیگر کشورهای ثروتمند را برای توسعه خود به کار گیرند. با این رهنمون که «اگر دیگران فقیر و گرسنه باشند» هیچ بخشی از جهان نمی‌تواند، مرفه و ایمن باقی بماند (Chandrakant, 1976). همان‌گونه که اشاره شد، در راستای این نگرش، هیئتی استرالیایی در چهارمین جلسه کنفرانس سالانه (۱۱ ژانویه ۱۹۵۰) تفاهم‌نامه‌ای را با عنوان «سیاست اقتصادی در جنوب و جنوب شرقی آسیا» ارائه داد. این تفاهم‌نامه طرحی برای یک برنامه کمکی در زمینه اقتصاد و فناوری در میان کشورهای مشترک‌المنافع بود و در مقدمه آن به کمونیزم چین به مثابه تهدیدی آشکار و قدرتی در

حال ظهور و همچنین به تلاش‌های بین‌المللی برای ایجاد ثبات در منطقه و بهبود شرایط اقتصادی اشاره شده است. در نهایت، در این طرح اشاره شده که توسعه اقتصادی در منطقه با هدف افزایش تولید مواد اولیه و مواد غذایی، مسیری است که سرانجام به سود کشورهای پیشرفته است (Auletta, 2000).

ارزیابی چشم‌انداز طرح کلمبو نشان می‌دهد که دستیابی به پیشرفت در فناوری و نگرش‌ها و تفکرات سرمایه‌داری، نیازمند ایجاد ارتباط میان جوامع آسیایی است. به همین سبب، طرفداران توسعه بر اهمیت آموزش و رسانه‌های جمعی در کمک به انتشار ویژگی‌های فرهنگی و نگرشی غربی، که برای دستیابی به مدرنیته ضروری بود، تأکید کردند. برای مثال، در دسامبر ۱۹۵۲ م، هنگامی که اندونزی خواهان پیوستن به برنامه کلمبو شد، استرالیا توافق کرد که شش سینمای سیار، کتاب‌های درسی، فیلم‌های آموزشی و تجهیزات را برای دو مرکز آموزش حرفه‌ای، اتوبوس‌های حمل‌ونقل، موتورهای دریایی و وسایل نقلیه کشاورزی در اختیار این کشور قرار دهد (Oakman, 2010).

اهداف اصلی طرح کلمبو

اهداف اصلی طرح کلمبو عبارت‌اند از:

- افزایش حمایت از توسعه اقتصادی و اجتماعی در آسیا و اقیانوسیه؛
- ارتقاء همکاری‌های فنی و کمک به تسهیم و انتقال تکنولوژی میان کشورهای عضو؛
- بررسی اطلاعات مربوط به همکاری‌های فنی میان دولت‌های عضو، سازمان‌های چندجانبه و سایر مؤسسات برای شتاب‌دهی به توسعه با اقدامات مشارکتی؛
- تسهیل انتقال و به اشتراک‌گذاری تجارب توسعه‌ای میان کشورهای عضو درون منطقه با تأکید بر مفهوم همکاری جنوب - جنوب (The Colombo Plan, N.D).

کشورهای عضو

کالج تربیت تکنسین کلمبو

نیروی ارتباطی مهمی میان مهندسان و متخصصان از یک سو و کارگران ماهر از طرف دیگر عمل می‌کنند. سیستم‌های آموزش تکنسین که مسئول تولید نیروی انسانی سطح متوسط است، در مقاطع مختلف و در برابر محدودیت‌های شدیدی که در آن به فعالیت می‌پردازند، تا حدی به نیازهای ملی پاسخ داده‌اند. در حالی که برخی از کشورها سیستم‌هایی را برای آموزش تکنسین‌ها ایجاد کرده‌اند، برخی دیگر به تازگی و به آرامی آغاز به توسعه چنین سیستم‌هایی کرده‌اند (Saran & Balu, ۲۰۱۴: ۳۰۷).

کشورهای یادشده تحت همکاری جنوب - جنوب که چارچوب اصلی برنامه‌های کالج تربیت تکنسین کلمبو بود، همکاری کردند و فعالیت‌ها از آغاز بر همین اساس ادامه داشته است. از ۲۰۱۱ م شانزده کشور در کالج تربیت تکنسین کلمبو فعال هستند که عبارت‌اند از: افغانستان، بنگلادش، بوتان، جزایر فیجی، هندوستان، مالزی، مالدیو، میانمار، مغولستان، نپال، پاکستان، گینه جدید، پاپوآ، فیلیپین، سنگاپور، سریلانکا، تایلند (Colombo Plan Staff College.) (N.D).

ساختار سازمانی طرح کلمبو

۱. **کمیته مشورتی:** این کمیته بالاترین مرجع سیاست‌گذاری طرح کلمبو و مرکب از نمایندگان کشورهای عضو است که به صورت عادی هر دو سال یکبار در کشورهای عضو تشکیل جلسه می‌دهد. جلسات مذکور در سطح وزرای کشورهای عضو یا معاونین آنها برگزار می‌شود. این نشست‌ها مجمعی برای تبادل نظر در خصوص چالش‌های توسعه‌ای جاری فراهم می‌آورد که کشورهای عضو با آن روبه‌رو هستند و عملکرد طرح کلمبو در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی در منطقه را مورد بازبینی قرار می‌دهد.

۲. **شورای طرح کلمبو:** شورایی متشکل از رؤسای نمایندگی‌های سیاسی کشورهای عضو که در کلمبو مقیم هستند. رئیس شورا از میان سفرای کشورهای عضو و به ترتیب حروف الفبا برای مدت یک سال انتخاب

طرح کلمبو نخست با هفت کشور: استرالیا، کانادا، سیلان (اکنون سریلانکا)، هند، نیوزلند، پاکستان و انگلیس به همراه مالایا آغاز شد. هدف، بررسی نیازهای منطقه بود و فراهم آوردن چارچوبی که در آن می‌توان یک تلاش بین‌المللی مشترک را برای کمک به اقتصادهای در حال توسعه در کشورهای تازه‌ظهور آغاز کرد. در اصل، این طرح نوعی آموزه ارتقاء کمک به خود بود (Chandrakant, ۱۹۷۶). برای نمونه در ۱۹۶۹ م پرسی اسپندر گزارشی از مشارکت خود در ایجاد طرح کلمبو را منتشر کرد. وی در این گزارش به بررسی سیاست‌های دولت استرالیا برای شرکت در طرح کلمبو می‌پردازد. یکی از اهداف این طرح کمک به تغییر نگرش‌های اجتماعی بیان شده است. همچنین دپارتمان «طرح همکاری فنی» به منظور حمایت از آموزش و تربیت دانشجویان خارجی در کشور استرالیا نیز تحت برنامه کلمبو اداره می‌شد (Auletta, ۲۰۰۰).

در طول این سال‌ها، مفهوم همکاری منطقه‌ای به طور پیوسته رشد کرده و امروزه اعضای برنامه کلمبو بیست و هفت کشور جهان را درگیر ساخته که علاوه بر هفت کشور اصلی شامل: ایالات متحده، فیلیپین، مالزی، اندونزی، سنگاپور، تایلند، لائوس، جمهوری ویتنام جنوبی، کامبوج، جمهوری کره، ژاپن، افغانستان، ایران، بنگلادش، نپال، بوتان، فیجی، مالدیو، پاپوآ گینه نو و برمه است. بنابراین، طرح کلمبو نمایانگر بزرگ‌ترین نهاد منطقه‌ای برای همکاری‌های اقتصادی است و فعالیت‌های این طرح در میان بیش از یک میلیارد و دویست میلیون نفر از مردم منطقه (که تقریباً یک سوم از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهد) گسترش یافته است (Chandrakant, ۱۹۷۶).

کشورهای عضو با تأسیس کالج تربیت تکنسین کلمبو به این نتیجه رسیدند که مرکزی منطقه‌ای برای تربیت عملی تکنسین جهت کمک به کشورهای منطقه طرح کلمبو موردنیاز است (Colombo Plan Staff College.N.D). از جمله دسته‌های مختلف نیروی انسانی موردنیاز برای توسعه، پرسنل فنی سطح متوسط است که معمولاً به عنوان «تکنسین» شناخته می‌شوند. در واقع، تکنسین‌ها به مانند

۱. پاسخ‌گوی نیازهای دانش‌آموز و صنعت باشد؛
۲. قابلیت اجرا داشته باشد؛
۳. اهداف آن به‌روشنی مشخص شده باشد؛
۴. راهنمای خوبی برای اجرای آموزش تهیه کند؛
۵. قابلیت اصلاح و به‌روزرسانی را داشته باشد؛
۶. در اجزای آن برنامه، نیازهای صنعت باید لحاظ شده باشد (صدری، ۱۳۸۸: ۳۹).

آموزش تکنسین در کشورهای برنامه کلمبو

تلاش‌ها برای ارتقاء آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای به‌منزله مسیری مجزا در داخل نظام آموزشی کشورهای توسعه‌نیافته، با موفقیت چندانی مواجه نشده است. با شروع برنامه کلمبو، آژانس‌های بین‌المللی کمک‌رسانی (به‌ویژه سازمان بین‌المللی کار، بانک توسعه آسیا، جامعه همکاری‌های بین‌المللی و اتحادیه اروپا) حمایت از آموزش فنی و توسعه مهارت‌ها را گسترش دادند. در این کشورها به لحاظ اهمیت و در مقایسه با آموزش عمومی، آموزش فنی در درجه دوم اهمیت قرار دارد و این به ناتوانی مؤسسات دولتی در ارائه آموزش فنی باکیفیت برمی‌گردد. به این معنا که موفقیت مؤسسات دولتی در حوزه آموزش فنی در مقایسه با آموزش عمومی کمتر مشهود بوده است (Zafar, ۲۰۱۵).

بیشتر کشورهای عضو کلمبو (با وجود اقتصاد استعماری گذشته)، از مدت‌ها قبل آموزش فنی و حرفه‌ای در سطوح مختلف را در برنامه آموزشی خود لحاظ کرده‌اند. اما سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای آنها بسیار محدود بوده و صرفاً برای خدمت به‌منظور آموزش نیروی انسانی فنی مورد نیاز خدمات عمومی مانند احداث جاده‌ها و پل‌ها، ساخت بناها، تولید برق، گسترش حمل‌ونقل و ارتباطات و اقدامات تسهیل‌کننده در آبیاری و کشاورزی طراحی شده‌اند. برای مثال، با توجه به وسعت و جمعیت شبه‌قاره هند، در ۱۹۴۷ تنها ۲۳ دانشکده مهندسی و ۳۰ پلی تکنیک وجود داشت. این مؤسسات ظرفیت پذیرش تنها ۳۰۰۰ دانشجوی برای اخذ مدرک کارشناسی و ۴۰۰۰ دانشجو برای اخذ دوره‌های فوق دیپلم را داشتند. مهندسان و تکنسین‌های

می‌شود. شورا در طول سال، جلساتی را به‌منظور شناسایی مهم‌ترین موضوعات توسعه‌ای که اعضا با آن روبرو هستند و اطمینان از اجرای صحیح تصمیمات کمیته مشورتی برگزار می‌کند.

۳. **دبیرخانه طرح کلمبو:** به ریاست دبیرکل از ۱۹۵۱ در کلمبو-سریلانکا واقع شده است و به‌عنوان دبیرخانه کمیته مشورتی و شورا فعالیت می‌کند. دبیرخانه مسئول مدیریت و اجرای مؤثر برنامه‌های طرح کلمبو با مشارکت کشورهای عضو و آژانس‌های همکاری است (The Colombo Plan, N.D).

ویژگی آموزش‌های کالج

آموزش تکنسین و توسعه صلاحیت حرفه‌ای تکنسین‌ها فرایندی پیچیده است که بخشی از این آموزش در مؤسسات فنی و بخش دیگر آن در صنعت انجام می‌شود. رسالت مؤسسات فنی این است که به تکنسین‌های آینده چشم‌اندازی گسترده از دانش بنیادی در زمینه رشته مهندسی انتخابی خود بدهند. این امر باید با تجربه عملی در صنعت بارور و همراه شود تا کارآموزان فنی با روش‌های کار و مهارت‌های مرتبط با زمینه‌های خود آشنا شوند. از این رو همه کشورهای در حال توسعه برای تأمین نیازهای خود نیازمند به ایجاد سیستم آموزش فنی هستند تا صنعت بتواند به‌طور خودکار موارد تولیدشده از سوی مؤسسات را بپذیرد. متأسفانه در زمینه تربیت تکنسین، هماهنگی میان مؤسسات و صنعت هیچ‌گاه به‌طور کامل محقق نشده است. معمولاً مؤسسات صنعتی محصول مؤسسات آموزشی (یعنی تکنسین‌های آموزش دیده) را فاقد استانداردها و تجربه‌های لازم برای شروع به کار می‌دانند (Saran & Balu, ۲۰۱۴: ۳۰۳).

در این میان کالج کلمبو از مؤسساتی است که در زمینه برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از قابلیت قابل قبولی برخوردار است. راجر خامبایات از اساتید بنام کالج تربیت تکنسین کلمبو ویژگی‌های آموزش فنی و حرفه‌ای را که سرلوحه آموزش‌های کالج است به شرح زیر نام می‌برد:

کالج تربیت تکنسین کلمبو

هند، پاکستان، بنگلادش، فیجی و سریلانکا، دوره‌های آموزش تکنسین تنها در یک سطح ارائه می‌شود. هرچا دوره‌های آموزش تکنسین دوسطحی است، مدت زمان دوره‌ها متفاوت است. به‌طورکلی، تکنسین‌های مهندسی یا مهندسی ارشد پس از سه سال و تکنسین‌های صنعتی پس از دو سال موفق به دریافت گواهینامه تکنسین می‌شوند. تفاوت مهم دیگر اصطلاح ترکیبی دانش - مهارت در برنامه‌های درسی است. در یکی، محتوای دانش بالاتر است و در دیگری، محتوای مهارت. این تغییرات معمولاً مطابق با روند جهان کنونی درباره مفهوم تکنسین یا متخصص فنی است، عنوانی که طیف گسترده شغلی را تشکیل می‌دهد. در یک سوی طیف وظایف تقریباً حرفه‌ای قرار دارد و از تکنسین‌ها انتظار می‌رود که با کسب دانش گسترده در زمینه مهندسی و توانایی به‌کارگیری آن دانش در طراحی، ساخت، تولید و سازمان‌دهی اقدام به حل مشکلات عملی روزمره کنند. در سوی دیگر طیف تکنسین‌هایی هستند که باید مهارت‌های دستی یا کارهای یدی در زمینه صنعتگری را با دانش مهندسی مربوط به مهارت کسب کنند و کنترل و نظارت در کارگاه‌های تولیدی را به‌عهده داشته باشند (Chandrakant, ۱۹۷۶).

یکی دیگر از ویژگی‌های مهم آموزش تکنسین در منطقه، رشته‌های تخصصی تحت پوشش برنامه‌های درسی است. در دوره‌های فنی و مهندسی ارشد، در زمینه‌های گسترده مهندسی عمران، مهندسی مکانیک، مهندسی برق، الکترونیک، فناوری نساجی، مهندسی شیمی و مانند آن ارائه می‌شود. رشته‌های مهارت‌محور (بسته به نیاز) در زمینه‌های تخصصی خردتر مانند ساخت‌وساز، اتومکانیک، مهندسی تولید و غیره نیز ارائه می‌شوند (Ibid).

در کشورهایی که دوره‌های فنی دوسطحی ارائه می‌شود، (دور از ذهن نیست که دریابیم) دوره‌های تکنسین صنعتی به‌نوعی گسترش آموزش حرفه‌ای در مرحله متوسطه است که برای تولید کارگران نیمه‌ماهر یا ماهر طراحی شده است. برای مثال، در تایلند، دوره دوساله تکنسین صنعتی، پس از دوره متوسطه در مدارس فنی و حرفه‌ای با یازده، دوازده و

آموزش دیده عمدتاً در ادارات دولتی مانند اداره برق، راه‌آهن، پست و تلگراف و غیره استخدام می‌شدند. ماهیت وظایف و مسئولیت‌های آنها نیز محدود بود و عمدتاً برای استفاده از فناوری‌های شناخته‌شده در موقعیت‌های محلی فراخوانده می‌شدند. حتی در این حوزه‌های فعالیتی نیز تحقیق و توسعه‌ای صورت نمی‌گرفت و به‌همین ترتیب، سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای برای آموزش مهندسان و تکنسین‌هایی طراحی شده بود که می‌توانستند تحت‌نظر کارفرمایان مستعمراتی خود کار کنند. در دیگر کشورهای منطقه نیز با اقتصادی کمتر توسعه‌یافته نسبت به هند، همین وضعیت آموزشی دیده می‌شد (Chandrakant, ۱۹۷۶).

با شروع استقلال کشورها و در راستای تلاش گسترده برای توسعه، نیاز به نیروی انسانی متخصص و مستقل به‌وجود آمد و تربیت و آموزش تکنسین اهمیت یافت. براین‌اساس در سیستم‌های آموزشی همه کشورهای آموزش تکنسین و تربیت نیروی کار ماهر موردتوجه قرار گرفت. اگرچه کشورها برای پاسخ‌گویی به نیازهای خود در زمینه تربیت نیروی انسانی متخصص به شیوه‌های متفاوت عمل کرده‌اند، اما سیستم‌های آموزشی آنها ویژگی‌های مشترک بسیاری دارد. از جمله بیشتر مؤسسات در سطح سوم (تحصیلات عالی) هستند، یعنی پس از تحصیل در دوره دبیرستان (یا ده تا دوازده سال تحصیل در مدرسه عمومی)، دوره‌های فنی عمدتاً تمام‌وقت دو تا سه‌ساله پیش‌بینی شده است. مؤسسات آموزش تکنسین متفاوت از سایر مؤسسات تحصیلات عالی عمومی یا تحصیلات حرفه‌ای عمل می‌کنند. در بیشتر کشورها، مؤسسات آموزش تکنسین به‌طور کامل توسط دولت تأمین مالی و اداره می‌شوند، اما در برخی از کشورها، شرکت‌های خصوصی نیز با ایجاد و اداره مؤسسات در سیستم‌های آموزشی نقش دارند (Ibid).

تربیت تکنسین در کشورهای عضو کلمبو تفاوت‌هایی دارد. در برخی از کشورها، دوره‌های آموزش تکنسین در دو سطح ارائه می‌شود: یکی برای تکنسین‌های مهندسی یا بالاتر و دیگری برای تکنسین‌های صنعتی. این سبک آموزش در سنگاپور، تایلند، اندونزی، کره و مالزی مصداق دارد. اما در

سیزده سال برای آموزش نیروهای ماهر طراحی شده است. در کره، پس از نه سال تحصیلات ابتدایی، دانش‌آموزان یا به یک دبیرستان فنی سه‌ساله یا یک مدرسه دانشگاهی می‌پیوندند. دانش‌آموزان می‌توانند پس از گذراندن این دو تپ از آموزش متوسطه، به کالج‌های فنی که دوره‌های تخصصی دوساله فنی دارد بروند (Ibid).

همان‌گونه که اشاره شد، کشورهای منطقه تحت انواع مختلف استعمار (انگلیس، هلند، فرانسه و غیره) بودند که هرکدام تأثیرات مهمی در آموزش فنی کشورهای تحت حاکمیت گذاشتند. در سال‌های اخیر بعد جدیدی اضافه شده است؛ کشورهای آسیایی پس از استقلال، کمک‌های گسترده‌ای را برای توسعه اقتصادی به‌صورت دوجانبه از کشورهای پیشرفته دریافت کردند. تربیت و آموزش فنی در برنامه‌های کمکرسانی گنجانده شد، با این پیامد که در بسیاری از کشورهای منطقه، مؤسسات فنی منعکس‌کننده سیستم‌های کشورهای کمک‌کننده هستند، یا بر سیستم‌های بومی سوار شده‌اند یا با آنها همزیستی دارند (Ibid).

در ایران پیش از انقلاب اسلامی، دفتر امور مدارس عالی عضو کالج تربیت تکنسین کلمبو بود و در زمان انقلاب این ارتباط قطع شد. دوباره در ۱۳۶۰ این ارتباط برقرار و سه نوع دوره از طرف کالج در ایران برگزار شد:

- نخست دوره‌هایی که در داخل کالج در شهر مانیل و کشور فیلیپین اجرا شد و همه کشورهای عضو در آن شرکت کردند.

- دوم دوره‌هایی که به‌صورت منطقه‌ای و در یکی از کشورهای عضو اجرا شد.

- سوم دوره‌های درون‌کشوری که برای شرکت‌کنندگان داخل کشور به اجرا درآمد. در دفتر مدارس عالی سالانه حدود ۱۰ دوره آموزشی با کالج برگزار می‌شد و توانمندی همه‌جانبه‌ای برای همه افراد در زمینه‌های فنی و حرفه‌ای شکل می‌گرفت. همچنین سالانه دوره‌هایی از سوی اساتید دانشگاه اجرا می‌شد که با برگزاری این دوره‌ها تعداد ۲۰۰ مدیر و کارشناس توانمند تربیت شده و با جدیدترین شیوه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آشنا می‌شدند (جبل‌عاملی، ۱۳۹۶).

محل کالج تربیت تکنسین کلمبو

محل کالج تربیت تکنسین کلمبو از بدو ایجاد در ۱۹۷۳ م در سنگاپور پایتخت سنگاپور بود، اما در ۱۹۸۸ م از سنگاپور به مانیل پایتخت فیلیپین انتقال داده شد (Colombo Plan Staff College. N.D).

برنامه‌ها و پروژه‌های کالج

انواع مختلف برنامه و پروژه‌های کالج عبارت‌اند از:

الف) برنامه‌های درون‌کشوری (ICP). برنامه‌های اصلی کالج هستند که با نیازهای خاص هر کشور عضو مشخص شده‌اند. معمولاً این برنامه‌ها در کشور سازمان‌دهی شده و در برنامه‌ای سالانه انجام می‌شوند.

ب) برنامه‌های منطقه‌ای (RP). به‌منزله برنامه‌های اصلی کالج، به نیازهای مشترک در توسعه و ارتقاء سیستم‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری که کشورهای عضو شناسایی کرده‌اند، توجه می‌کنند.

ج) برنامه‌های سفارشی.

د) برنامه‌های مشاوره‌ای. برنامه‌هایی هستند که در اجرای قرارداد سازمان‌دهی شده‌اند و براساس مرجع ارائه‌شده از سوی مشتری طراحی شده‌اند.

ه) جوایز. کمک‌های مالی کالج به نامزد رسمی کشورهای عضو اعطا می‌شود که شامل هزینه‌های برنامه، هزینه پرواز، اقامت و هزینه‌های روزانه است.

و) کنفرانس‌ها، سمینارها، کارگاه‌های آموزشی (Ibid).

مدیران کالج

از سال ۱۹۷۵ تا سال ۲۰۰۵ کالج تربیت تکنسین کلمبو در ساختار تشکیلاتی خود دارای رئیس بود. اما از سال ۲۰۰۵ رئیس کالج به مدیر کل ارتقاء پیدا کرد. طول ۴۴ سال گذشته ده نفر از ۷ کشور مسئولیت کالج را به‌عنوان رئیس و یا مدیر کل بر عهده داشته‌اند. در میان ایشان هندوستان با ۵ رئیس یا مدیر کل در رأس قرار دارد. رؤسای کالج، ملیت،

اعضای کادر فنی و حرفه‌ای

الف. مشاوران هیئت‌مدیره. متخصصانی هستند که برنامه‌های کالج را از طریق تدریس، تحقیق یا وظایف دیگری که ممکن است مدیرکل تعیین کرده باشد انجام می‌دهند. آنها را هیئت‌مدیره از کشورهای عضو استخدام می‌کنند.

ب. مشاوران متمرکز. متخصصان تحصیلی هستند که از سوی دولت‌ها یا آژانس‌های دیگر مشغول به کار هستند و به‌طور مشابه برای انجام برنامه‌های آکادمیک کالج به‌کار گرفته می‌شوند. توافقات مالی (حقوق، کمک‌هزینه، جبران خسارت و غیره) بین آژانس‌های ذی‌ربط دولت منتخب از جمله وظایف این گروه است.

ج. متخصصان. آنها از طریق هیئت علمی توسط مدیر کل منصوب می‌شوند. دوره اولیه انتصاب متخصصان برای یک سال است که در صورت عملکرد رضایت‌بخش قابل تجدیدنظر می‌باشد (Ibid).

کتاب‌شناسی

صدری، ع. (۱۳۸۸). طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عام برای دوره متوسطه. فصلنامه مطالعات برنامه درسی. ۱۳-۱۴، ۱۰۴-۸۲

جبل عاملی، ش. (۱۳۹۶). دانشگاه فنی و حرفه‌ای از منظر تاریخ شفاهی. دوفصلنامه تاریخ شفاهی. ۳(۲)، ۳۵۴-۳۶۶.

Auletta, A. (۲۰۰۰). A retrospective view of the Colombo Plan:

Government policy, departmental administration and overseas students. *Journal of higher education policy and management*, ۲۲(۱), ۴۷-۵۸.

Chandrakant, L. S. (۱۹۷۶). An example of regional co-operation: The Colombo Plan Staff College for Technician Education. *Prospects*, ۶(۲), ۲۶۱-۲۷۰.

Colombo Plan Staff College (No Data). About CPSC. Retrieved from: <https://www.cpsctech.org/1۹۷۳/۱۲/about-cpsc.html>.

Oakman, D. (۲۰۱۰). Facing Asia: a history of the Colombo Plan (p. ۳۲۳). ANU Press.

Saran, Y. & Balu, S. A. (۲۰۱۴). *Technician Training: The Role of the Colombo Plan Staff College*. Waddington, D. J. (Ed.), In Education, industry and technology: Science and

دوره تصدی و شعار هر یک عبارت هستند از:

۱. دکتر ا. اس. چاندراکانت. هندوستان، ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۰. مهم‌ترین سرمایه‌گذاری که هر کشور می‌تواند انجام دهد در منابع انسانی‌اش، در آموزش، کارآموزی و انرژی دادن به مردم خلاصه می‌شود.

۲. دکتر یوگیاندراساران، هندوستان، ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۵. کالج باید همچنین به‌عنوان معبری برای جمع‌آوری و انتشار اطلاعات در همه جنبه‌ها عمل کند.

۳. دکتر رابرت مک‌کیگ، استرالیا، ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۹. این مهارت در برخورد با افراد است که ابزار تجارت برای رهبر هستند.

۴. دکتر تامرونگساک معینچاک، تایلند، ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۱. کالج از زمان آغاز راه طولانی را طی کرده است، ولی همچنان چیزهای بهتر و جدیدتر وجود دارد.

۵. دکتر ایزاک گودین، کانادا، ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۲. خودمان را نه به‌عنوان شهروندان کشورمان، بلکه به‌منزله اعضای دهکده جهانی ببینیم.

۶. دکتر سی. کی. باسو، هندوستان، ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷. کالج باید همچنان به ارائه استانداردهای بالای خدمات در میان کارکنان ادامه دهد.

۷. دکتر برناردو آدیویسو، فیلیپین، ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۲. ما باید نه تنها تغییرات را مدیریت کنیم، بلکه باید تغییرات را خلق کنیم.

۸. دکتر مان‌گون پارک، کره جنوبی، ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵. رئیس و ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷. مدیر کل. مدیریت کالج تضمین پایداری و رشد در میان جریان‌های در حال حرکت است. ما باید امواج پیش‌رو را پیش‌بینی کنیم.

۹. دکتر شیامال ماجومدار، هندوستان، ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱. ذهن را آموزش دهید، قلب را لمس کنید و زندگی را تغییر دهید.

۱۰. دکتر محمد نعیم یعقوب، مالزی، ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵. کالج تیمی از حرفه‌ای‌ها است که با هوشمندی پیشرفت منطقه‌ای را از طریق نوآوری، پاسخ‌گویی، مشارکت و پایداری تسریع می‌کند (Ibid).

technology education and future human needs (Vol. ۳).
(ch.۵۴.p.p. ۳۰۷-۳۱۱), Elsevier.

The Colombo Plan (no data). *The History of Colombo Plan*.
Retrieved from: <https://colombo-plan.org/history/>.

Zafar, F. (۲۰۱۵). The Role of Donor Agencies in Education:
Does it Pay?. *Lahore, Lahore School of Economics*.

عباس نورزوی (عضو هیئت علمی سازمان تحقیقات، آموزش و
ترویج کشاورزی)

افسانه زارعی ده‌باغی (دانشگاه خوارزمی)

معادل‌ها

Technical and Vocational Education and Training	آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای
International Bank for Reconstruction and Development	بانک بین‌المللی بازسازی و توسعه
the Asian Development Bank	بانک توسعه آسیا
Percy Spender	پرسی اسپندر
Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit	جامعه همکاری‌های بین‌المللی
Colombo Plan Secretariat	دبیرخانه طرح کلمبو
International Labour Organization (ILO)	سازمان بین‌المللی کار
Colombo Plan Council	شورای طرح کلمبو
Commonwealth Consultative Committee on South South-East Asia	کمیته مشورتی مشترک‌المنافع جنوب و جنوب شرقی آسیا
Consultative Committee	کمیته مشورتی